

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 13/20

Møtedato: 20.02.2020

Dato: 29.01.2020

Arkivsaksnr: 2019/1847

Internrevisjon - Ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

Styresak 10/19, [Årsplan for internrevisjon 2019](#)

Saken gjelder:

Internrevisjonen har foretatt en gjennomgang av virksomheten vedrørende ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter. Videre har internrevisjonen foretatt en oppfølging av internrevisjonsrapport 2017 for å få oversikt over status på anbefalte tiltak i styresak 102/17.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar internrevisjonsrapporten til orientering og ber universitetsdirektøren følge opp internrevisjonens forslag til forbedringer i tråd med tiltakene skissert i saksframstillingen.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

29.01.2020/Helge Rekve/Kjartan Nettet/Even Berge (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Delprosjekt Nr 2019 03 Ledelsessystemer og rutiner planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
13/20

Møtedato:
20.02.2020

Arkivsaksnr:
2019/1847

Internrevisjon - Ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

Bakgrunn

Internrevisjon er en uavhengig, objektiv, bekreftelses- og rådgivningsfunksjon som har til hensikt å tilføre merverdi og forbedre organisasjonens drift. PWC utfører internrevisjonen for Universitetet i Bergen. Internrevisjonen er et av styrets tilsynsverktøy. Universitetsstyret mottar rapporter på internrevisjonens utførelse.

Internrevisjonen har foretatt en gjennomgang av virksomheten vedrørende ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter. Videre har internrevisjonen foretatt en oppfølging av internrevisjonsrapport 2017 for å få oversikt over status på anbefalte tiltak i styresak 102/17.

Om gjennomføring av større byggeprosjekter

UiB planlegger og gjennomfører en rekke større prosjekter i egen regi herunder oppføring av Alrek helseklynge på Årstad. Alrek nærmer seg ferdigstillelse og overtas av UiB den 10 august 2020. Alrek har en styringsramme P85 på 520 MNOK inkl. mva og internrevisjonens har vurdert dette prosjektet spesielt. Revisjonen har i hovedsak omfattet gjennomgang av styringsdokument, organisering, prosjektgjennomføring og rapportering og oppfølging til UiBs ledelse.

Internrevisjonens overordnede vurdering er at UiB gjennomfører Alrek profesjonelt, at prosjektet er godt organisert og veldrevet. Rapporten peker på godt samarbeid i Alrek prosjektet mellom alle parter. Internrevisor vurderer at UiB har vært løsningsorienterte og beslutningsdyktige. Vurderingene videre er at risikohåndtering og økonomihåndtering er gjennomført på en god måte og at det har vært stort fokus på utforming av bygget for å ivareta og utnytte samlokaliseringen.

Internrevisor har gjennomgått Alrek prosjektets sine sitt tiltak for å hindre og avdekke arbeidslivskriminalitet og har vurdert UiB sine rutiner til å være gode.

Rapporten lister likevel opp følgende forbedringsområder:

- For å utvikle helseklyngen faglig parallelt med byggeprosessen er Alrek i tillegg til selve prosjektorganiseringen også organisert i en faglig linje med styringsgruppen og tilhørende arbeidsgrupper der klyngepartnere/brukere er representert. For enkelte har det vært vanskelig å forstå skille i arbeidsoppgaver og ansvarsforhold mellom den faglige organisasjonen og prosjektorganisasjonen og at kommunikasjon rundt dette styrkes.
- Det anbefales at de ulike brukerorganisasjonene gis et aktivt forhold til sin risiko i byggeprosjektet.

Internrevisor har fått forståelse av at samfunnsmålene for Alrek ikke har vært systematisk og aktivt benyttet, men påpeker at styringsgruppen ikke har vært intervjuet og at dette heller ikke har vært del av scoopet for revisjonen.

Om oppfølging av internrevisjonsrapport 2017

Internrevisjon konkluderer med at UiB har fulgt opp og iverksatt og jobbet godt med tiltak for de anbefalingene som fremkom av internrevisjonens rapport fra 2017.

Internrevisor er av den oppfatning at UiB har fått vesentlig større skriftlighet og krav til dokumentasjon på alle byggeprosjekter. I tillegg arbeides det med digitalisering av prosesser som vil forbedre dette ytterligere.

Rapporten lister opp følgende forbedringsområder:

- Internrevisor påpeker at det er noen forbedringspunkter på området roller og ansvar i brukerprosesser, og at en kan styrke evaluering og erfaringstilbakeføring i prosjekter.
- Det anbefales tiltak for å styrke erfaringstilbakeføringer fra brukerprosesser og prosjektgjennomføringer.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiB sin eiendomsutvikling skal underbygge universitetets strategiske mål og bidra til å styrke kjernevirksomheten.

De forhold internrevisjonen angir forbedringsområder til, følges opp slik:

- Eiendomsavdelingen har utarbeidet nye leveranseavtaler som definerer ansvar, og kvalitet og omfang på tjenester knyttet til drift og utvikling av eiendomsmassen. Målsetting er å ha signerte avtaler med fakultetene første halvår 2020.
- I forhold til brukerprosesser og ansvar er det bestemt at veileder – *Brukermedvirkning ved Byggeprosjekter*, skal revideres. Det er etablert et underutvalg av AMU som bedre skal sikre medvirkning og informasjon i byggeprosjekter.
- Arealgruppen i eiendomsavdelingen er styrket med god kompetanse på brukerkoordinering og arkitektfaglig kompetanse for god organisering og styring og at tiltak for erfaringstilbakeføring etableres.
- I arbeidet med å sikre samfunnsmessig måloppnåelse har en i samarbeid med fakultetet under ansettelse en klyngefasilitator i full stilling for Alrek Helseklynge. Basert på dette vil en vurdere tilsvarende funksjoner for de andre større klyngene som er under utvikling.

29.01.2020/Helge Rekve/Kjartan Nettet/Even Berge (avd.dir)

Revisjonsprosjekt

Delprosjekt Nr 2019/03: Ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

Utkast rapport: 14.11.19

Endelig rapport: 06.12.2019

Til: Universitetet i Bergen
v/Sekretariat for
universitetsledelsen

Kopi til: Universitetsdirektøren
ved Universitetet i Bergen

Fra: Jan Roger Hånes,
PricewaterhouseCoopers AS

Sign:

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Introduksjon	3
Bakgrunn	3
Formål og omfang	3
Revisjonsperiode og revisjonsteam	3
Gjennomført arbeid.....	3
2 Oppsummering.....	5
3 Oppfølging rapport 2017 Planlegging av bygg og infrastruktur	11
3.1 Status tiltak pr. November 2019.....	11
4 Observasjoner og anbefalinger – Ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter	18
5 Arbeidslivskriminalitet.....	23
5.1 Bakgrunn	23
5.2 Dagens regelverk	23
5.3 Innkjøpsavdelingen – utarbeidelse av konkurransegrunnlag / inngåelse av kontrakter.....	24
5.4 Rutiner ved bruk av underentreprenører	24
5.5 Rutiner og retningslinjer.....	24
5.6 Oppfølging av rutinene	25
5.7 Tiltak på Alrekprosjektet	25
Vedlegg 1 – Symboler.....	27
Evaluering av internkontroll	27
Risikovurdering.....	27
Utvikling	27
Prioritet.....	27

1 Introduksjon

Bakgrunn

PricewaterhouseCoopers (PwC) har gjennomført en internrevisjon vedrørende Ledelsessystemer og rutiner for planlegging og gjennomføring av større bygge-prosjekter. Revisjonen er basert på årsplan for internrevisjonen og planleggingsmemo godkjent av Universitetet i Bergen (UiB).

Formål og omfang

Oppfølging internrevisjonsrapport 2017 Planlegging av bygg og infrastruktur

Internrevisjonen gjennomførte i 2017 et internrevisjonsprosjekt, Planlegging av bygg og infrastruktur, der vi kom med en rekke anbefalinger til tiltak som vi anbefalte UiB å gjennomføre.

Vi har foretatt en oppfølging av denne rapporten for å få en oversikt over status i forhold til implementering av de tiltak som ble foreslått med spesiell fokus på større prosjekter.

Rutiner for planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

UiB er i gang med store oppgraderinger og nybygg, herunder oppføring av nytt bygg, Alrek helseklynge, i Årstadveien 17.

Internrevisjonens gjennomgang av byggeprosjektet Årstadveien 17 har dekket følgende områder:

- gjennomgang av styringsdokumenter og sammenhengene med overordnede prinsipper i Masterplan Areal
- gjennomgang av rutiner og prosedyrer for planlegging og gjennomføring av prosjektet
- organisering med fokus på gjennomgang av roller og ansvar for å sikre en helhetlig tilnærming til måloppnåelse
- gjennomgang av rapportering og oppfølging til UiBs ledelse og andre interessenter i planleggings- og gjennomførings-perioden

Rutiner knyttet til forebygging og kontroll knyttet til arbeidslivskriminalitet

Arbeidslivskriminalitet er ofte en stor utfordring i større byggeprosjekter. Intenrevisjonsprosjektet er derfor utvidet til også å dekke dette området.

Formålet med dette har vært å kartlegge og evaluere om UiBs rutiner på dette området er i henhold til gjeldende lover og regler. Vi har videre gjennomgått hvordan dette har blitt håndtert i Alrek-prosjektet f.eks. i forhold oppfølging av leverandører, underleverandører og kontroller på byggeplassen for å avdekke eventuell arbeidslivskriminalitet.

Revisjonsperiode og revisjonsteam

Internrevisjonsprosjektet ble gjennomført i perioden september – november 2019.

PwCs revisjonsteam har bestått av:

- Jan Roger Hånes
- Sissel Fjellstad
- Olav Høsøien
- Max Ekornes Gudmundsen

Gjennomført arbeid

PwC har gjennomgått dokumentasjon mottatt fra UiB samt intervjuet:

- ansatte ved UiB
- ansatte hos UiBs eksterne klyngepartnere
- et utvalg av ansatte hos UiBs leverandører i prosjektet.

Internrevisjonen har intervjuet følgende personer:

Navn / stilling	Enhet / selskap
Kjell Bernstrøm, universitetsdirektør	Universitetsdirektørens kontor
Robert Bjercknes, viserektor for tverrfaglig virksomhet og store satsinger	Rektoratet
Kjartan Nesset, underdirektør og seksjonssjef prosjekt	Eiendomsavdelingen
Helge Rekve, underdirektør	Eiendomsavdelingen
Marius Ask Waage, overingeniør	Eiendomsavdelingen
Even Berge, direktør	Eiendomsavdelingen
Stig Helge Larsen, seniorrådgiver	IT-avdelingen
June Vibecke Knudsen Indrevik	Hovedverneombud UiB
Kjetil Skog Ove Botnevik	Innkjøpsjef Seksjonssjef økonomiavdelingen
Guri Rørtveit (instituttleder Institutt for global helse og samfunnsmedisin)	Leder Sentral brukergruppe
Gunhild Sundal, Rambøll	Brukerkoordinator
Ingvild Eide Graff, Norce	Arbeidsgruppen
Runar Nykvist, Prosjektleder Magnar Rusten, Prosjektleder Hildegunn Enes, SHA-koordinator	Skanska Norge AS Stema Rådgivning AS Fylkesnes AS

2 Oppsummering

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
Oppsummering			
Nedenfor følger en oppsummering av revisjonen. For mer detaljer viser vi til punkt 3-5 nedenfor.			
<i>Oppfølging rapport 2017 - Planlegging av bygg og infrastruktur</i>			
UiB har fulgt opp og iverksatt eller jobber med å iverksette tiltak for flere av anbefalingene i internrevisjonens rapport fra 2017. Dette er positivt. Det er fortsatt noen tiltak som ikke er gjennomført / delvis gjennomført:			
<i>Brukeravtaler mellom EIA og fakultetene</i>			
<ul style="list-style-type: none">• Brukeravtaler mellom EIA og fakultetene er oppdatert og sendt på høring.			
<i>Avklare roller og grensesnitt</i>			
<ul style="list-style-type: none">• Internrevisor har avdekket at det fortsatt er noen forbedringspunkter på dette området. Disse er nærmere beskrevet nedenfor, se seksjon Ledelsessystemer og rutiner for planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter.• Det foreligger en rutine for rolle- og kostnadsfordeling knyttet til IT-området. Internrevisor er imidlertid av den oppfatning at denne ikke fullt ut er kjent/implementert. Vi viser ellers til særskilt punkt vedrørende IT-området, se seksjon Ledelsessystemer og rutiner for planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter.			
<i>Gjennomføre risikovurderinger</i>			
<ul style="list-style-type: none">• Det skal gjennomføres ROS-analyse i alle byggeprosjekter basert på en mal med utgangspunkt i Byggherre-forskriften. Både prosjektledelse, entreprenør(er) med flere deltar i ROS-analysen. Internrevisor er av den oppfatning at det har vært mindre fokus på risiko- og risikopunkter hos brukerorganisasjonene. Eksempelvis risiko knyttet til lederforankring og brukernes evne og vilje til å utnytte den muligheten som en flytteprosess gir.			
<i>Evaluerer</i>			
<ul style="list-style-type: none">• UiB (EIA) gjør evaluering av prosjekter, i hovedsak evaluering av leverandører og entreprenører. UiB gjør ikke formell evaluering av prosjektene som helhet. Dette dekkes slik vi oppfatter det, delvis i fagforumsmøtene. Vi har fått opplyst at EiA vil igangsette rutine for total prosjektevaluering.			

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
-------------------------	-------------------------------	---	---

Oppsummering

Ledelsessystemer og rutiner for planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

Vurdering byggeprosjekter generelt - sterke sider

UiB har iverksatt en rekke tiltak / rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter:

Masterplan

- UiB har utarbeidet en Masterplan for perioden 2016 - 2022. Masterplanen som blant annet gir overordnede føringer for prioritering av store prosjekter, erstatter eksisterende plan fra 2013 og skal være et viktig hjelpemiddel i arbeidet med å gjennomføre ambisjonene i universitetets strategi for perioden 2016 – 2022 Hav, Liv Samfunn. Masterplanen sammen med langtidsbudsjettene er viktige styringsverktøy for universitetets ledelse og EIA og sikrer økt kontroll og forutsigbarhet i eiendomsprosjekter- og eiendomsutvikling.

Styringsdokumenter og risikohåndtering

- Det utarbeides styringsdokument for prosjektene som blant annet beskriver roller og ansvar, samfunns- og resultatmål, prosjektets leveranser, økonomimål, kritiske suksessfaktorer, prosjektgjennomføring, rutiner, kvalitetsstyring med mer. Dette gir nødvendig retning, rammer og føringer for prosjektene. Det arbeides å få på plass en digitalt prosjektstyringssystem (ISY) som vil bidra til forenkling og ytterligere mer enhetlig gjennomføring av byggeprosjektene. Prosedyrer og rutiner for risikohåndtering og risikoarbeid i prosjekter er implementert.

Møtestruktur og ledelsesrapportering

- Det er etablert en god møtestruktur for de enkelte prosjektene med faste møter i de ulike gruppene. Det skrives også referater fra møtene. Prosjektene gir ukestatuser og leverer månedsrapporter. EIA holder jevnlig byggestatusmøter med universitetsledelse der både enkeltprosjekter og prosjektporteføljen totalt følges opp. Dette bidrar både til eierskap og forankring og bedre prosesser ved eventuelle behov for omprioriteringer.

Organisering - intern og ekstern - ressurser.

- EIA har fått på plass flere nøkkelpersoner siden forrige revisjon. I tillegg er det en bevissthet rundt kjøp av eksterne ressurser både når det gjelder å få tilført kapasitet og kompetanse. Begge forhold er risikodempende. Det er fortsatt noe usikkerhet når det gjelder avhengigheter og sårbarhet knyttet til enkeltpersoner (nøkkelmansrisiko).

Brukermedvirkning

- UiB har stor fokus på involvere brukerne i byggeprosjektene, og det er utarbeidet en egen brosjyre for brukermedvirkning som ble ferdigstilt i februar 2019. Internrevisor beskriver nedenfor i punktene 3 og 4-5 noen anbefalinger til forbedringer.

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
Oppsummering			
Overordnet vurdering av Alrek- prosjektet			
Sterke sider			
Organisering og samarbeid			
<ul style="list-style-type: none"> • Den overordnede vurderingen er at byggeprosjektet er godt organisert og veldrevet. Både entreprenør, eksterne rådgivere og interne prosjektdeltakere trekker frem at dialogen og samarbeidsklime i de ulike gruppene er svært godt og at samtlige aktører tilstreber at dette skal bli et vellykket prosjekt. • Det nevnes videre at UiB har opptrådt profesjonelt, lyttet til råd og vært beslutningsdyktige og løsningsorienterte i den grad det har vært behov for endringer underveis i prosjektet. Større endringer er løftet opp til Byggekomite, mens mindre problemstillinger blir løst i fellesskap. Dette har gjort at det har vært mulig å iverksette tiltak etter behov. 			
Risiko- og økonomi-håndtering			
<ul style="list-style-type: none"> • Både risikohåndtering og økonomihåndteringen i prosjektet vurderes å være gjennomført på en god måte. EIA har sørget for at det er blitt tatt nødvendige grep underveis i prosjektet for å håndtere ulike risikoer og utfordringer. Eksempler på dette er iverksettelse av tiltak i forbindelse med utfordringer knyttet til grunnforhold, vannledning, flytting av trafostasjon på byggetomten, innleie av eksterne rådgivere til å fylle roller i prosjektorganisasjonen samt i byggekomite, innleie av brukerkoordinator, tiltak for å redusere risiko knyttet til IKT-området, samt beslutning om å ansette en klyngefasilitator. • De grep som ble gjort i prosjektet med innleie av brukerkoordinator og arbeidsplassrådgiver som følge av uro rundt brukervedvirkning og involvering, trekkes frem som viktig suksessfaktor i prosjektet. 			
Måloppnåelse			
<ul style="list-style-type: none"> • Det har vært en stor bevissthet hvordan utformingen av bygget skal ivareta og utnytte samlokaliseringen. Dette gjelder eksempelvis etablering av fellesområder samt studentenes bruk av hele bygget. 			
Forbedringsområder			
Vi har også avdekket en del forbedringsområder. For mer detaljer, se seksjon 4 nedenfor.			
Alrek - Prosjektorganisering - roller og grensesnitt			
<ul style="list-style-type: none"> • Internrevisor er av den oppfatning at det er en til dels uoversiktlig prosjektorganisasjon med mange grupper og undergrupper. Gjennom intervjuer har det også fremkommet at prosjektdeltakere ikke har fullstendig oversikt over mandater med tilhørende roller og ansvar til alle involverte. Den største utfordringen i organiseringen er å forstå alle grensesnitt mellom den faglige utviklingen av klyngen og byggeprosjektet, og mellom byggeprosjektet og brukerprosjekt EIA. 			

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
Oppsummering			
<ul style="list-style-type: none"> I sist reviderte prosjektmandat for byggeprosjektet rev6- står det at Brukerprosjekt EIA har ansvar for anskaffelse og implementering av løst inventar og ikke-byggfast brukerutstyr, kunst og utsmykking samt planlegging og gjennomføring av flytteprosess. Brukerkoordinator skal ifølge rollebeskrivelse bidra til gode brukerprosesser samt være bindeledd mellom prosjektet Brukerprosjekt EIA. Internrevisor har ikke funnet dokumentert mandat og innhold i brukerprosjekt EIA, men har fått opplyst at dette bl.a er beskrevet i leveranseavtalene. 			
Måloppfølging			
<ul style="list-style-type: none"> I styringsdokumentet for byggeprosjektet på Alrek, presenteres både resultat- og samfunns mål for prosjektet. Resultatmålene følges opp på møter i byggekomite. Samfunnsmålene har vært førende for utformingen av bygget, og er sentralt for arbeidet med den faglige utviklingen av klyngen. Internrevisor har likevel fått den forståelse gjennom intervjuer og dokumentgjennomgang, at det ikke har vært en systematisk og aktiv bruk av samfunns mål nedbrutt på tiltak og gevinster for byggeprosjektets bidrag til måloppnåelse (*). <p><i>(*) Internrevisjon har ikke intervjuet styringsgruppe for Alrek helsegruppe da dette ikke har vært en del av scopet for revisjonen. Det opplyses imidlertid at det har vært jobbet aktivt med aktiviteter og oppfølging av samfunns mål.</i></p>			
IKT og digitalisering – ALREK			
<ul style="list-style-type: none"> Internrevisor er kjent med at det har vært en del utfordringer knyttet til arbeidet rundt IT både som følge av kapasitet og uklare ansvarslinjer. Det har i løpet av prosjektet vært flere utskiftninger av IT-ansvarlig. Det rapporteres nå fra byggeprosjektet at man er i rute på dette området. 			
Kommunikasjon			
<ul style="list-style-type: none"> Det er UiBs kommunikasjonsavdeling som skal bistå prosjektet i kommunikasjonsarbeidet og legge ut informasjon på UiBs nettsider. Nettsidene til prosjektet har mangelfull oppdatering - eksempelvis er ingen referater fra møter i sentral brukergruppe i 2019, og bare to referater fra arbeidsgruppen i 2019 lagt ut på nettsidene. Slik internrevisor har forstått det, er det ikke en egen kommunikasjonsplan for bygge- og brukerprosjektet. Interessentanalysen som internrevisor har fått tilgang til, er fra 2016. Vi kjenner ikke til at det har blitt gjort oppdateringer etter dette. 			
Brukernes/linjens rolle			
<ul style="list-style-type: none"> I brukerbrosjyren er brukernes rolle i programfasen tydelig beskrevet, mens det bare er beskrevet krav til medvirkning for de øvrige fasene. Dette gjelder både i Alrek-prosjektet og generelt. 			
Risikovurderinger			
<ul style="list-style-type: none"> Det foreligger ROS-analyse for byggeprosjektet. Denne vurderes å være grundig og følges opp i byggekomitemøter samt i månedsrapporteringen. Brukerorganisasjonen vurderes i mindre grad å ha et forhold til risiko- og risikoarbeidet i byggeprosjektet. 			

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
-------------------------	-------------------------------	---	---

Oppsummering

Arbeidslivskriminalitet – tiltak for å forhindre og avdekke arbeidslivskriminalitet

Det er vårt hovedinntrykk at UiB har etablert gode rutiner både for å forbygge og avdekke arbeidslivskriminalitet på sine byggeprosjekter.

Preventive kontroller

- UiBs innkjøpsavdeling som blant annet har ansvaret for utarbeidelse av konkurransegrunnlag og inngåelse av kontrakter med f.eks. entreprenører, har gode og klare rutiner som bidrar til å sikre at regelverket blir fulgt opp og innarbeidet i konkurransegrunnlag og kontrakter. Det er utarbeidet faste kontraktskrav som kan bli inntatt i aktuelle kontrakter, etter modell fra Difi.
- Skanska som er totalentreprenør i Alrek-prosjektet, har utarbeidet rutiner for å sikre at «påseplikten» overholdes. Rutinene innebærer blant annet at innlemming av nye entreprenører og underentreprenører, må forhåndsgodkjennes av Skanska. Før byggestart blir det foretatt en prekvalifisering av aktuelle underleverandører. UiB må godkjenne leverandørene på grunnlag av liste fra prosjektleder, og sjekker blant annet at disse er godkjent iht. arbeidstilsynets liste.
- For tilfeller der Skanskas underleverandører skal ha underleverandør, skal det avholdes et avklaringsmøte med Skanska før den nye underleverandøren engasjeres. Det er ikke alltid at dette blir gjort. Dette kan medføre en risiko for at det engasjeres underleverandører som ikke overholder gjeldende bestemmelser knyttet til lønns- og arbeidsvilkår.
- UiB har videre etablert gode rutiner for å avdekke arbeidslivskriminalitet. Etter at det er blitt inngått kontrakt med totalentreprenør, blir det sendt ut egenrapporteringsskjema basert på mal fra Difi til alle aktuelle leverandører / underleverandører for utfylling. Etter å ha mottatt utfylt egenrapporteringsskjema, gjennomfører UiB risikovurderinger av hver enkelt entreprenør (leverandør). Risikovurderingen danner grunnlaget for hvilke kontroller og tiltak skal gjennomføres mot de ulike aktørene i kontrakten.
- UiB og totalentreprenør Skanska har innledet et samarbeid med Skatteetaten hvor UiB / Skanska sender lister på alle ansatte én gang per måned. Ingen større avvik har blitt avdekket i denne type kontroller så langt.

Kontroller på byggeplassen – Alrek-prosjektet

- UiB utfører også diverse kontroller på byggeplassen, enten på egen hånd eller i samarbeid med SHA-ansvarlig hos totalentreprenør Skanska for å avdekke eventuell arbeidslivskriminalitet. Et eksempel på en slik kontroll er kontroll av gyldig ID-kort. Avvik rapporteres til entreprenør og følges opp på SHA-møtene.
- UiB utfører også kontroll av lønns- og arbeidsvilkår. Denne kontrollen bygger i stor grad på underleverandørs egenerklæring som blant annet inneholder en oversikt over ansatte og lønnsvilkår, men UiB ved SHA-representant fra Fylkesnes og Skanska gjør også kontroll av lønns- og arbeidsvilkår for utvalgte entreprenører.

Risikovurdering:	Vurdering av prosjekt:		Trend: ↗ (Gjelder oppfølging rapport 2017)
Oppsummering			
<p>I UiBs rutiner foreligger det ikke noe fastsatt intervall for hvor ofte kontroll av lønns- og arbeids-vilkår skal gjennomføres. Det er gjennomført en kontroll av lønns -og arbeidsvilkår på dette prosjektet. En ny kontroll er planlagt gjennomført i november.</p>			

3 Oppfølging rapport 2017 Planlegging av bygg og infrastruktur

Vi har som en del av vår revisjon gjennomgått internrevisjonens rapport, Planlegging av bygg og infrastruktur Nr. 2017/02 fra 2017. Formålet med gjennomgangen har vært å få en oversikt over status på de anbefalinger som ble foreslått i rapporten med spesiell fokus på større prosjekter. Nedenfor følger en status pr. oktober 2019.

3.1 Status tiltak pr. November 2019

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
1	② Medium prioritet	<p>Prioritere prosjekter</p> <p>UiB mangler formelle føringer og forutsetninger som benyttes ved valg av finansieringsform for ulike prosjekter.</p> <p>Internrevisor er av den oppfatning at den årlige prioriteringsprosessen er åpen og transparent, og dette inntrykket bekreftes også gjennom intervjuer. Det vurderes imidlertid som en lang prosess fra innmelding til endelig tilbakemelding foreligger.</p> <p>I brukeravtalene fra 2006 mellom EIA og det enkelte fakultet er grensesnitt og ansvarsforhold forklart.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at det nedfelles skriftlig hvilke føringer og forutsetninger som benyttes ved valg av finansieringsform for ulike prosjekter, og er kjent med at dette planlegges gjort i masterplanen. Dette vil redusere usikkerhet og sikre forutsigbarhet i prioriteringsprosessen.</p> <p>Internrevisor anbefaler at det arbeides for å gi en tidligere tilbakemelding til fakultetene. Dersom det er nødvendig, kan det tas forbehold om budsjettbevilgning. Tidlig tilbakemelding er også viktig for at fakultetene eventuelt kan velge å ta enkelte forhold med i sine budsjetter</p> <p>Internrevisor anbefaler at brukeravtalene gjennomgås og oppdateres. Det er viktig at innhold samsvarer med dagens prosess. Brukeravtalene vil</p>	<p>Masterplanen som gir føringer for prioritering samt langtidsbudsjett har medført at det er stor forutsigbarhet i arbeidet med prioriteringer. Internrevisor er også av den oppfatning at den oppfølgingsprosessen med månedlige byggstatusmøter som er etablert, sikrer forankring ved behov for omprioriteringer og er i tillegg et viktig ledelsesverktøy for oppfølging av prosjekter.</p> <p>Internrevisor er av den oppfatning at prosessen beskrevet på punktet over, ivaretar dette forholdet på en god måte.</p> <p>Oppdateringene av brukeravtalen opplyses å ha tatt lengre tid enn forutsatt, men Internrevisor har fått</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
		<p>Internrevisor ser imidlertid at det er tiltak på de årlige listene fra fakultetene som viser at det er usikkerhet knyttet til hva som er byggeiers/EIAs ansvar og hva som leietaker/bruker må dekke selv. Brukeravtalene synes i liten grad å være aktivt i bruk.</p> <p>Aktivitetsnivået når det gjelder bygg og infrastruktur fremover er høy</p>	<p>kunne være et viktig verktøy i dialog mellom EIA og fakultetene.</p> <p>Det er viktig at det gjøres vurderinger av UiBs kapasitet til gjennomføring som en del av prioriteringsarbeidet.</p>	<p>opplyst at disse nå er sendt på høring i organisasjonen. Det er viktig at dette arbeidet slutføres.</p> <p>UiB (EIA) har jobbet med å styrke kompetanse og kapasitet på prosjektledersiden, og blant annet fått på plass ny underdirektør, seksjonssjef prosjekt samt utviklingsdirektør for å kjøre større prosjekter. UiB leier i tillegg inn ekstern kompetanse ved behov. Internrevisor ser at det fortsatt kan være noe nøkkelpersonrisiko i organisasjonen og at det må være et kontinuerlig fokus på dette. Vi viser ellers til eget punkt der vi kommenterer risiko rundt IT-området spesielt.</p>
2	<p>2 Medium prioritet</p>	<p>Overordnede føringer Når det gjelder arealeffektivisering, henvises det til norm/standard på 23 m2 som er benyttet i forbindelse med nytt Regjeringskvartal og som er vedtatt som standard i statlige byggeprosjekter.</p> <p>Internrevisor har ikke fått skriftlig dokumentasjon når det gjelder føringer rundt m2 og energi.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at føringer eksempelvis rundt areal per ansatt og arealutforming, blir forankret og dokumentert fortrinnsvis som del av masterplanen.</p>	<p>Arealeffektivitet og normtall er nedfelt og beskrevet i Masterplanen.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
		<p>UiB har satt i gang arbeidet med utarbeidelse av en Masterplan, som skal være et overordnet styringsdokument med tydelige føringer for UiBs eiendomsutvikling, og er forutsatt å være mer strategisk og overordnet enn forrige arealplan.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at UiB i arbeidet med masterplanen benytter muligheten til å tenke helhetlig og samlet på utvikling av arealene. Det er viktig med brukermedvirkning i den videre prosessen. Erfaringer fra pågående og gjennomførte prosesser er nyttige innspill inn dette arbeidet. Det er videre viktig at konsekvenser for arealbruk og utforming som følge av den teknologiske utviklingen ivaretas.</p>	<p>Krav til brukermedvirkning er godt beskrevet i brosjyren “Brukermedvirkning i byggeprosjekter på UiB”. Brukerprosessene i hhv Alrek og NG5 bør evalueres med sikte på å etablere beste praksis. Vi ser at det bl.a. er forskjeller når det gjelder hvilke roller som er representert i byggekomiteen (eksempelvis vernetjeneste) samt i ansatt-representasjon der det i Alrek er færre ansatte uten lederroller, representert.</p> <p>I masterplanen beskrives også forhold rundt digitalisering og teknologiutvikling i undervisningssektoren. Det fremkommer også av prosjektene at det arbeides særskilt med læringsarealene og at det hentes inspirasjon fra andre virksomheter på dette området. Vi har også det inntrykk at det skjer en erfaringsoverføring mellom prosjektene på disse områdene.</p>
3	<p>② Medium prioritet</p>	<p>Definere og kartlegge behov Brukerinvolveringsprosessen i det enkelte prosjekt er nedfelt og beskrevet i brosjyren fra EIA om «Brukermedvirkning i byggesaker ved UiB». Brosjyren er nettopp ferdigstilt. Prosessen ift statsbyggprosjektene er nevnt i et eget punkt, men eventuelle konsekvenser for brukerprosessen er ikke beskrevet.</p>	<p>Brosjyren om brukermedvirkning gir en god beskrivelse av brukerprosessene og vil være et godt verktøy for UiB. Denne bør gjennomgås ved oppstart av alle fremtidige brukerprosesser og samtidig gjøres lett tilgjengelig for brukerne eksempelvis på EIAs internettsider. Internrevisor viser til viktigheten at det utarbeides konkrete mandater for brukerprosessene for hvert prosjekt. Dersom brukerprosessen i</p>	<p>Internrevisor er av den oppfatning at brosjyren om Brukermedvirkning er lett tilgjengelig for brukerne. Se forslag til enkelte forbedringspunkt under årets revisjon – se punkt 4-5.</p> <p>Det er videre utarbeidet mandater for sentrale brukergruppe/bruker-</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
		<p>Det er EIA som sammen med IT og studieadministrasjonen har ansvar for læringsarealene. Internrevisor ser at EIA tar vurderinger ift den totale bruken. Det er videre flere aktiviteter knyttet til vurdering av konsekvenser av digitalisering for læringsareal og ulike piloter som er igangsatt. Internrevisor har imidlertid ikke funnet dokumentert at det foreligger helhetlig plan over samlet bruk og behov i forhold til disse arealene. Internrevisor er kjent med at det i arbeides både med kartlegging av utnyttelse og behov i forbindelse med masterplanen. Fakultetene etterspør også kompetanse og vurderinger ift til fremtidige undervisnings- og læringsarealer.</p>	<p>Statsbyggprosjekter vil avvike vesentlig, må dette gjennomgås med brukerne i en tidlig fase.</p> <p>Internrevisor anbefaler en mer samlet og helhetlig tilnærming til prosesser rundt læringsarealene der erfaring fra gjennomførte prosjekter og piloter inngår som del av input og underlag. Vi viser i denne forbindelse til våre anbefalinger under punktet om overordnede føringer og arbeid med ny masterplan.</p>	<p>utvalg, men det er vårt inntrykk at det har vært en viss uklarhet med hensyn til hvem som har ansvar for hva, vi har utdypet dette konkret for Alrek-prosjektet nedenfor.</p> <p>Internrevisors kommentarer på dette forholdet, fremkommer under punkt 2 Overordnede føringer over.</p>
4	2 Medium prioritet	<p>Organisere og planlegge prosjekter Internrevisor er av den oppfatning at det for større prosjekter foreligger skriftlig dokumentasjon om organisering, men er imidlertid av den oppfatning at det i mindre utstrekning utarbeides detaljerte organiserings- og prosjektplaner for de øvrige prosjektene. Manglende skriftlighet kan medføre usikkerhet rundt ansvar og leveranser og uklare forventninger til den enkelte aktør. I dialog med brukerne beskrives prosessen med EIA som god når det gjelder de mindre prosjektene. Det er imidlertid identifisert at det i enkelte prosjekter</p>	<p>UiBs prosjektmodell er et godt utgangspunkt for videre detaljering av innhold i UiBs prosjektstyring for de ulike byggeprosjektene fremover.</p> <p>Internrevisor ser at det kan være ulikt detaljeringsbehov avhengig av type prosjekter. Gjennom økt skriftlighet og dokumentasjon både ved oppstart og underveis i byggeprosjektene, vil man unngå usikkerhet og forventningsgap.</p>	<p>Internrevisor er av den oppfatning at UiB har fått vesentlig større skriftlighet og krav til dokumentasjon på alle byggeprosjekter.</p> <p>Det arbeides med digitalisering av en del prosesser som vil forbedre dette ytterligere.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
		<p>har vært usikkerhet rundt ansvar og roller.</p> <p>I skisseprosjektkalkyle og usikkerhetsanalyse for helsecampus Årstadvollen, er prosjektorganisering og styring påpekt å være en dominerende usikkerhet. Det blir vist til at den formelle organiseringen ikke er på plass, herunder mangler prosjektmandat, fullmaktsstruktur, rollebeskrivelser eller rapporteringsstruktur. Internrevisor er kjent med at det arbeides med å få på plass både organisering og prosjektstyring for dette prosjektet.</p> <p>I tillegg til organisering av enkeltprosjekter, er EIA organisert i Drift, Areal og Prosjekt og Stab. Areal har ansvar for den samlede eiendomsforvaltningen. I brev angående prioriteringer av prosjekter, er det vist til at det skal ansettes en campusutviklingssjef knyttet til EIA. Campusutviklingssjefen skal sikre bedre koordinering av helhetlig planarbeid, samarbeid med fakultetene og dialog med eksterne partner.</p>	<p>Internrevisor støtter UiB når det gjelder å få på plass en rolle som arbeider konkret med å se helhetlig på planer og prosesser.</p> <p>Internrevisor er av den oppfatning at denne ombyggingsprosessen kan benyttes til å tenke helhetlig på sentraladministrasjonens arbeidsplassutforming.</p>	<p>UiB har fulgt opp alle anbefalingene.</p>
5	<p>2 Medium prioritet</p>	<p>Avklare roller og grensesnitt</p> <p>Forhold som omhandler roller og ansvar i forbindelse med byggeprosjekter er omtalt i flere dokumenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brosjyren om brukermedvirkning beskriver brukernes roller og involvering i prosessen samt brukerkoordinatorens rolle • Dokument som viser deltakere i de ulike prosjektfasene 	<p>Internrevisor anbefaler at det med utgangspunkt i de prosedyrer og rutiner som allerede foreligger, gjøres en detaljering av roller og ansvar for deltakerne. Det anbefales at det etableres ansvarsmatriser, og det bør i tillegg utarbeides konkrete beskrivelser med navn for det enkelte prosjekt.</p>	<p>Internrevisor har avdekket at det fortsatt er noen forbedringspunkter på dette området. Disse er nærmere beskrevet i punkt 4-1 og 4-5 nedenfor.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
		<ul style="list-style-type: none"> • Brukeravtalen som viser til grensesnitt og ansvar mellom fakultetene og EIA <p>Beskrivelsene som er gitt i dokumentene over, er på overordnet nivå og det vil slik internrevisor ser det, være behov for å konkretisere dette ned på navn for hvert enkelte prosjekt.</p> <p>Internrevisor bemerker at det ikke foreligger en omforent rutine om ansvar og grensesnitt mellom EIA og IT, men er kjent med at det arbeides med å få på plass en slik rutine. Gjennom intervjuer har Internrevisor fått tilbakemelding på at det er usikkerhet i roller og ansvar til nevnte aktører.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at arbeidet med å få på plass rutine- og rolleavklaring mellom EIA og IT blir fullført.</p>	<p>Det foreligger en rutine for rolle- og kostnadsfordeling knyttet til IT-området. Internrevisor er imidlertid av den oppfatning at denne ikke fullt ut er kjent/implementert. Vi viser ellers til særskilt punkt vedrørende IT-området, se punkt 4-3.</p>
6	<p>② Medium prioritet</p>	<p>Gjennomføre risikovurderinger Det foreligger ikke rammeverk og prosedyrer for hvordan UiB skal arbeide systematisk med risiko i forbindelse med planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at det utarbeides en prosedyre for hvordan UiB skal arbeide med risiko i de ulike prosjekter. Denne må omfatte forhold utover HMS og økonomi.</p> <p>Alle prosjekter bør ha en risikovurdering, men innhold og omfang vil variere ift prosjektenes størrelse og kompleksitet.</p>	<p>Det skal gjennomføres ROS-analyse i alle byggeprosjekter. UiB har utarbeidet en mal for dette med utgangspunkt i Byggherreforskriften. Både prosjektledelse, entreprenør(er) med flere deltar i ROS-analysen.</p> <p>Dette bidrar til å sikre en felles forståelse for risikobildet og behov for å iverksettelse av eventuelle tiltak.</p> <p>Vi er av den oppfatning at det ikke er en systematisk bevissthet hos</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger	Status pr. november 2019
				brukerne når det gjelder risikohåndtering knyttet til brukerprosessene. Dette er konkretisert nedenfor, se pkt. 4-6.
7	③ Lav prioritet	<p>Informere I forbindelse med byggesaker er det viktig med god informasjon til berørte. Det informeres gjerne ved oppstart av prosjektene, men gjennom intervjuer har internrevisor fått tilbakemelding på at det er rom for forbedringer når det gjelder den løpende informasjonen underveis i prosjektene.</p> <p>På nettsidene til EIA er det lagt ut informasjon om en del prosjekter, men denne er ikke oppdatert. Større prosjekter er også beskrevet i nyhetssaker.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at det ved oppstart av prosjekter blir diskutert når, hvordan og hvem som skal informere om prosjektet. En interessentanalyse kan være et nyttig verktøy.</p> <p>Internettsider som oppdateres med prosjektinformasjon, kan også være en nyttig informasjonskanal. For å nå studenter og nye ansatte, kan informasjon via sosiale medier være effektivt. UiBs informasjonsavdeling bør involveres i dette arbeidet.</p> <p>Intranettsidene til EIA anbefales også oppdatert både generelt om EIA og UiBs arbeid når det gjelder utvikling av bygg samt med spesifikk prosjektinformasjon.</p>	Kommunikasjon og informasjon er omtalt i eget punkt under, se pkt. 4-4.
8	③ Lav prioritet	<p>Evaluerer Det foreligger ikke skriftlige rutiner for evaluering av prosjekter.</p>	<p>Det bør etableres en rutine der involverte aktører evaluerer prosjektene. I tillegg til forbedringspunkter inn mot nye prosjekter, vil det også være viktig å fokusere på suksesshistorier både til informasjon og inspirasjon.</p>	<p>UiB (EIA) gjør evaluering av prosjekter, i hovedsak evaluering av leverandører og entreprenørers arbeid.</p> <p>UiB gjør ikke formell evaluering av prosjektene som helhet. Dette dekkes slik vi oppfatter det, delvis i fagforumsmøtene.</p> <p>Vi viser forøvrig til vår anbefaling over om å evaluere brukerprosessene samlet for Alrek og NG5 i punkt 2 om overordnede føringer over.</p>

4 Observasjoner og anbefalinger – Ledelsessystemer og rutiner knyttet til planlegging og gjennomføring av større byggeprosjekter

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger
4-1	● Høy prioritet	<p>Alrek - Prosjektorganisering - roller og grensesnitt</p> <p>Internrevisor er av den oppfatning at det er en til dels uoversiktlig prosjektorganisasjon med mange grupper og undergrupper. Gjennom intervjuer har det også fremkommet at prosjektdeltakere ikke har fullstendig oversikt over mandater med tilhørende roller og ansvar til alle involverte. Den største utfordringen i organiseringen er å forstå alle grensesnittene mellom den faglige utviklingen av klyngen og byggeprosjektet, og mellom byggeprosjektet og brukerprosjekt EIA.</p> <p>Underveis i byggeprosjektet har det blitt identifisert noen områder som ikke har vært fullt ut / mangelfullt dekket</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Behovet for koordinering og tettere oppfølging av brukerprosesser medførte at det kom på plass en brukerkoordinator ● Det er etablert en IT-gruppe under sentral brukergruppe ● Infrastruktur i bygget som anskaffes via IT som i sin helhet er koblet på byggeprosjektet <p>Både i Alrek- og Nygårdsgaten 5- prosjektet har brukerkoordinator. Det fremkommer også av dokumentet "Brukermedvirkning i byggesaker ved UiB" at brukerutvalget normalt skal ledes av en brukerkoordinator. Brukerkoordinatoren har en rolle i alle faser av prosjektet. Både viktigheten og betydningen av denne rollen har blitt trukket frem som en viktig suksessfaktor for prosjektet.</p> <p>Det refereres til mange roller og grupper knyttet til brukerprosesser hhv sentral brukergruppe, lokale brukergrupper samt brukerprosjekt EIA. I tillegg har brukerkoordinator en sentral rolle i brukerprosessene. Det foreligger mandat fra den sentrale brukergruppen, men ikke for lokale brukergrupper eller brukerprosjekt EIA. Sammenheng mellom brukerutvalg</p>	<p>For å sikre at alle grensesnitt er ivarettatt og oppgaver riktig plassert i slutfasen av prosjektet, anbefaler internrevisor at det snarlig gjennomføres et møte/samling der alle ansvarlige for de ulike prosjekter og grupper inkludert relevant personell fra den faglige utviklingen av klyngen møtes for å diskutere oppgaver og grensesnitt i slutfasen.</p> <p>I fremtidige prosesser anbefaler internrevisor at EIA og ITs ansvar knyttet til IT, flytting og anskaffelser av løst inventar og sikkerhet/adgang mm tydeligere fremkommer i den totale prosjektorganiseringen samt at mandater og innhold for de ulike områder utarbeides og gjøres kjent.</p> <p>Internrevisor ser at det kan være ulikt innhold og fokus i de lokale brukergruppene. Vi er imidlertid av den oppfatning at det bør utarbeides egne mandater for disse gruppene. Det vil både bidra til å ansvarliggjøre samt å tydeliggjøre roller og ansvar, samt redusere risikoen for at viktige oppgaver / aktiviteter ikke blir utført.</p> <p>Internrevisor gjør oppmerksom på at organisasjonskartet for Alrek på nettet og i styringsdokumentet for byggeprosjektet Alrek vs6 ikke er oppdatert med IT- gruppen som er lagt til under sentral brukergruppe.</p> <p>Internrevisor anbefaler videre at det sikres en helhetlig fremstilling av hele prosjekt- organiseringen av Alrek med tydelige oppgaver og mandater. Brukernes (leietakernes)</p>

#	Prioritet Observasjon	Anbefalinger
	<p>og avdelingsvise brukergrupper er tydeligere beskrevet i styringsdokumentet samt prosjektorganiseringen for NG5.</p> <p>I sist reviderte prosjektmandat for byggeprosjektet rev6- står det at Brukerprosjekt EIA har ansvar for anskaffelse og implementering av løst inventar og ikke-byggfast brukerutstyr, kunst og utsmykking samt planlegging og gjennomføring av flytteprosess. Brukerkoordinator skal ifølge rollebeskrivelse bidra til gode brukerprosesser samt være bindeledd mellom prosjektet Brukerprosjekt EIA. Internrevisor har ikke funnet dokumentert mandat og innhold i brukerprosjekt EIA. Vi har fått beskrevet en oversikt fra prosjektleder som viser organisering og ansvarlige for ulike oppgaver i forbindelse med innflytting og oppstart av Alrek.</p> <p>Når det gjelder den faglige utviklingen av klyngen er det nedsatt en styringsgruppe og en arbeidsgruppe med tilhørende undergrupper. Behovet for en klyngefasilitator har blitt adressert over tid - og det opplyses nå at denne er utlyst. Internrevisor er av den oppfatning at dette er viktig for den videre utviklingen av klyngen.</p> <p>Spesifikke forhold rundt IT samt IT-infrastruktur er omtalt i eget punkt.</p>	<p>ansvar og rolle må tydeliggjøres.</p>
4-2	<p>● Høy prioritet</p> <p>Måloppfølging I styringsdokumentet for byggeprosjektet på Alrek, presenteres både resultat- og samfunns mål for prosjektet. Resultatmålene følges opp på møter i byggekomite. Samfunnsmålene har vært førende for utformingen av bygget, og er sentralt for arbeidet med den faglige utviklingen av klyngen.</p> <p>Internrevisor har likevel fått den forståelse gjennom intervjuer og dokumentgjennomgang at det ikke har vært en systematisk og aktiv bruk av samfunns mål nedbrutt på tiltak og gevinster som skal oppnås i prosjektet.</p> <p>Internrevisjon har ikke intervjuet styringsgruppe for Alrek helsegruppe da dette ikke har vært en del av scopet for revisjonen. Det opplyses imidlertid at det har vært jobbet aktivt med aktiviteter og oppfølging av samfunns mål.</p>	<p>Internrevisor er av den oppfatning at mer aktiv bruk og konkretisering av samfunns mål bedre ville kunne ha tydeliggjort måloppnåelse for ALREK-prosjektet. Det kreves bidrag fra både byggeprosjektet, brukervirksomhetene og arbeidet med den faglige utviklingen av klyngen for å kunne nå disse målene. En mer aktiv bruk ville også kunne bidratt til forankring og større forståelse for hvordan og hvem som skal bidra til måloppnåelse. En mer aktiv bruk av visjon og samfunns mål for Alrek-prosjektet i kommunikasjons- og utviklingsarbeidet framover, bør vurderes.</p> <p>I fremtidige prosjekter vil derfor internrevisor anbefale at samfunns mål konkretiseres tidlig og konkretiseres med tiltak og måleparametre/KPIer som følges opp løpende.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger
4-3	● Høy prioritet	<p>IKT og digitalisering - ALREK</p> <p>Internrevisor er kjent med at det har vært en del utfordringer knyttet til arbeidet rundt IT både som følge av kapasitet og uklare ansvarslinjer mellom IT og byggeprosjektet og arbeidet som foregår i sentral brukergruppe. Det har i løpet av prosjektet har det vært flere utskiftninger av IT-ansvarlig.</p> <p>Byggeprosjektet har uttrykt bekymring for fremdrift knyttet til området, og har definert dette som et risikoområde for prosjektet. Det er iverksatt flere risikoreducerende tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Byggeprosjektet har lagt arbeidet med ferdigstilling av IT-infrastruktur under seg. • Det er laget et eget styringsdokument for IKT-området. • Det avholdes jevnlig møter mellom prosjektleder og prosjektleder IT • Det er laget en egen undergruppe for IT under sentral brukergruppe med representanter for alle virksomheter som skal flytte til Alrek. <p>Internrevisor er av den oppfatning at det er tatt nødvendige grep for å redusere risiko knyttet til dette området og at byggeprosjektet rapporterer at man nå er i rute på dette området. Vi er videre av den oppfatning at det har vært jobbet godt med å tenke fremtidsrettet rundt undervisnings-arealene.</p> <p>Når det gjelder personlig IT-utstyr uttrykte brukerne usikkerhet både når det gjelder hvilket utstyr som skal anskaffes og om det er behov for å erstatte utstyr nå. De var heller ikke kjent med finansieringsform selv om dette synes avklart i prosjektet. Det foreligger etter det vi har fått se, ikke en opplæringsplan for bruk av undervisningsrom og møterom eller mer generelt IT-utstyr for den enkelte bruker av bygget.</p> <p>Vi kjenner til at det arbeides med å finne løsning på felles møtebooking for alle virksomheter. Enkelte ansatte må også ha to bærbare PCer i det nye bygget (NORCE). Dette skyldes etter det vi har forstått datasikkerhetsmessige forhold.</p>	<p>I større prosjekter må kapasitet og tilgjengelighet på interne ressurser fra IT avklares tidlig, og det må etter internrevisors oppfatning vurderes om kapasitet på de større prosjektet må suppleres med eksterne ressurser.</p> <p>Internrevisor anbefaler videre at ITs rolle i byggeprosjekter må synliggjøres tidlig. Dette betyr også at IKT-området bedre må fremkomme i prosjektorganiseringen. Mandat må på plass og avgrensninger defineres f.eks. må ansvar for digitaliserings- og opplæringsprosesser avklares med brukerorganisasjonene. Kostnads- og rollefordeling mellom EIA og IT er beskrevet i et eget dokument, men det vurderes å være behov å gjennomgå dette i forkant av hvert byggeprosjekt.</p> <p>Dersom dette ikke er gjort, anbefaler vi at styringsdokumentet for IKT-området i Alrek-prosjektet (som ble godkjent i styringsgruppe på IT-avdelingen den 08.10.2019), blir gjennomgått og forankret i bygge-prosjektet. Vi anbefaler at det sterke fokuset på IKT opprettholdes og at det vurderes om det er behov for ytterligere kapasitet inn på dette området.</p> <p>Et nytt bygg gir en store muligheter for å utvikle organisasjonen, herunder å implementere nye verktøy på det digitale området. Det bør lages en opplæringsplan for Alrek for å sikre effektiv bruk av både læringsarealer og bruk av nytt AV-utstyr og It-utstyr for brukerne fra første dag i nytt bygg.</p> <p>Prosjektet må kommunisere ut til brukerne hvilket brukerrelatert IT- utstyr som skal anskaffes ved behov for kjøp nå, og hvordan den totale anskaffelse skal finansieres.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger
4-4	<p style="text-align: center;">②</p> <p>Medium prioritet</p>	<p>Kommunikasjon Kommunikasjonsplanen som finnes på byggeprosjektets prosjektrum i Teams er datert 9. oktober 2018. Det er etablert et kommunikasjonsforum bestående av representanter fra samarbeidspartnerne i klyngeprosjektet, involverte fakultet og kommunikasjonsavdelingen ved UiB, faglig forum og byggeprosjektet. Denne gruppen skal etter kommunikasjonsplanen følge opp kommunikasjonstiltakene og revidere tiltaksplanen underveis i prosjektfasen. Vi kan ikke se at dette formelt er gjennomført. Det opplyses videre at kommunikasjonsforumet fungerer som en referansegruppe for styringsgruppen og står fritt til å komme med innspill til tiltak og kursjusteringer av kommunikasjonsarbeidet underveis.</p> <p>Det er UiBs kommunikasjonsavdeling som skal bistå prosjektet i kommunikasjonsarbeidet. De legger også ut informasjon på nettsidene og foretar utsendelse av nyhetsbrev. Intranettsidene til prosjektet har mangelfull oppdatering. Det skrives eksempelvis referat fra alle møtene i sentral brukergruppe som ledes av Guri Rørtveit, men ingen av disse er lagt ut på nettsiden i 2019. Det er videre bare to referater fra arbeidsgruppen i 2019 som er lagt ut på nettsiden. Vi ser også at det ikke har vært oppdateringer på nettsiden når det gjelder hvem som faktisk sitter i arbeidsgruppen. Organisasjonskartet er som nevnt over under punktet om IT, heller ikke oppdatert med justeringer av grupper under sentral brukergruppe.</p> <p>Slik internrevisor har forstått det, er det ikke en egen kommunikasjonsplan for bygge- og brukerprosjektet. Brukerkoordinatoren har imidlertid hatt en sentral rolle når det gjelder å få ut informasjon til brukerne, og det er i tillegg gitt god informasjon til prosjekt- og gruppedeltakere på de formelle møtene. Det har vært gjennomført allmøter for de som skal inn i Alrek. Dette opplyses å ha vært et punkt som har vært etterspurt fra brukernes side inklusive vernetjenesten.</p> <p>Interessentanalysen som internrevisor har fått tilgang til, er fra 2016. Vi kjenner ikke til at det har blitt gjort oppdateringer etter dette.</p>	<p>Arbeidet knyttet til den faglige utviklingen av klyngen opplyses nå å ha mindre fokus på det som skjer i byggeprosjektet. Det er derfor viktig at bygge- og brukerprosjektet planlegger sine kommunikasjonsaktiviteter inn mot sluttfasen av Alrek. Det vurderes også å være behov for å gjøre noen avklaringer når det gjelder grensesnitt mellom kommunikasjonsavdelingen og prosjektet. Det er også viktig at nettsidene til prosjektet oppdateres med referater og korrekt prosjektorganisering.</p> <p>Vi vil anbefale at kommunikasjonsarbeidet får et enda sterkere fokus frem mot innflytting. Tiltak kan være flere allmøter - eventuelt etasjemøter for de som skal samlokaliseres. Det er også viktig at lederne for virksomhetene som skal inn i bygget tar en aktiv rolle i kommunikasjonsarbeidet.</p> <p>I fremtidige prosjekter anbefaler internrevisor at interessent- og kommunikasjonsplan blir levende dokumenter som oppdateres underveis. Ledernes ansvar for kommunikasjon i prosjektet må tydeliggjøres og grensesnitt mellom kommunikasjonsavdelingen og bygge- og brukerprosjektene må klargjøres.</p>

#	Prioritet	Observasjon	Anbefalinger
4-5	2 Medium prioritet	<p>Brukernes/linjens rolle Brukermedvirkningen i byggeprosjekter er godt beskrevet i “Brosjyren om brukermedvirkning i byggesaker ved UiB”. I en del mindre prosjekter opplyses det at det tidvis kan være vanskelig å få beslutninger fra brukerne i tide, mens det på litt større prosjekter der det er egne brukerutvalg, stort sett fungerer bra. Tett dialog mellom byggeprosjektet og brukerne med klare frister og tydelige fremdriftsplaner er sentralt for å lykkes på dette området.</p> <p>I brukerbrosjyren er brukernes rolle i programfasen tydelig beskrevet, mens det bare er beskrevet krav til medvirkning for de øvrige fasene.</p> <p>Som beskrevet under punktet om IKT og digitalisering over, er et bygge- og flytteprosjekt en god anledning til å se på arbeidsprosesser og utvikle organisasjonen. Det er gjort flere grep i Alrek-prosjektet for å se hvordan de fysiske rammebetingelsene kan legge til rette for større tverrfaglighet og åpenhet mellom studenter. Effekten av disse fysiske rammene, vil ikke kunne tas ut uten at det gjøres nødvendige grep i de virksomheter som skal inn.</p>	<p>Internrevisor anbefaler at brukernes rolle og ansvar i forbindelse med brukermedvirkningen tydeliggjøres.</p> <p>I tillegg til opplæring som er beskrevet under punktet om IKT og digitalisering, anbefaler vi at brukerne gjennomfører prosesser internt for å unngå at gamle vaner fra det gamle bygget tas med inn i Alrek</p>
4-6	2 Medium prioritet	<p>Risikovurderinger Det foreligger ROS-analyse for byggeprosjektet. Denne vurderes å være grundig og følges opp i byggekomitemøter samt i månedsrapporteringen.</p> <p>Brukerorganisasjonen vurderes i mindre grad å ha et forhold til risiko- og risikoarbeidet, men har på spørsmål fra internrevisor pekt på en del forhold som de vurderer at det er risiko knyttet til nå i sluttfasen av prosjektet</p> <ul style="list-style-type: none"> • At det ikke blir laget en opplæringsplan for bruk av læringsarealer samt for øvrig bruk av IT-verktøy • At det ikke blir tilstrekkelig fokus på oppstartsfasen i nytt bygg • IKT- området - generelt samt når det gjelder løsninger eksempelvis hvilke bærbare maskiner som skal anskaffes. • At det ikke blir nok ledelsesforankring - når det gjelder nye arbeidsmetoder, men også når det gjelder å få utnyttet potensiale i klyngen. Det er således en risiko for at virksomhetene tar med seg for mye av de gamle måtene å gjøre ting på, inn i det nye bygget. • At man ikke får på plass husregler/husråd. 	<p>Som nevnt under punktet om prosjektorganisering - roller og grensesnitt, anbefaler vi et møte der alle som har en rolle inn mot sluttarbeidet samles. På møtet kunne risiko knyttet til brukerprosessene med forslag til tiltak vært et tema.</p> <p>For å kunne utnytte de muligheter som ligger i flyttingen, er det behov for god ledelsesforankring og ledelsesfokus framover. Dette kan eksempelvis gjøres ved at sentral brukerguppe tar initiativ til å samle ledere for å diskutere og bli enig om konkrete muligheter og tiltak fram mot innflytting.</p>

5 Arbeidslivskriminalitet

5.1 Bakgrunn

Arbeidslivskriminalitet kan være en stor utfordring i byggeprosjekter. UiB har en rekke større byggeprosjekter, og har derfor bedt internrevisjonen om å gjennomgå UiBs rutiner. Vi har som en del av vår revisjon også gjennomgått UiBs rutiner for å unngå at arbeidslivskriminalitet skjer og rutiner for å avdekke arbeidslivskriminalitet i byggeprosjekter med spesiell fokus på Alrek-prosjektet.

Vi har her sett på føringer gitt i konkurransegrunnlag/anbudsdokumenter, hvordan dette er innarbeidet i kontakter med med f.eks. entreprenører samt hvordan dette er fulgt opp gjennom løpende kontroller i Alrek-prosjektet.

5.2 Dagens regelverk

Etter dagens regelverk har offentlige oppdragsgivere en rekke krav og plikter for å sikre at tilstrekkelige lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt hos kontraktspart. Særlig sentralt i regelverket er Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett.

Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter gjelder ved tildeling av tjenestekontrakter og bygge- og anleggskontrakter for:

- statlige myndigheter
 - ved kontrakter som overstiger 1.3 mill. kroner ekskl. mva.
- kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer
 - ved kontrakter som overstiger 2.0 mill. kr. ekskl. mva.

Videre etter Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter stilles det krav til at:

- Offentlige oppdragsgivere i sine kontrakter stiller krav om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår som oppfyller visse krav.
- Offentlige oppdragsgivere i kontrakt stilles krav til dokumentasjon om at korrekte lønns- og arbeidsvilkår er i orden. Dette gjennomføres med at oppdragsgiver i kontrakten skal kreve at leverandøren og eventuelle underleverandører på forespørsel må dokumentere at krav til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt.
- Offentlige oppdragsgivere gjennomfører nødvendig kontroll av at kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes både i egen virksomhet og hos underleverandører.

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett gjelder der det er utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift. I forskriften blir det stilt krav om at alle bestillere i kontrakter med entreprenører eller leverandører skal informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten gjelder for entreprenører eller leverandører når disse inngår avtaler med underleverandører.

Videre har i utgangspunktet hovedleverandør en påseplikt. Med hovedleverandør menes en entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for en bestiller (for eksempel byggherre), og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget. Påseplikten innebærer at hovedleverandør/bestiller skal påse at allmenngjøringsforskrifter følges.

5.3 Innkjøpsavdelingen – utarbeidelse av konkurransegrunnlag / inngåelse av kontrakter

Det er vårt inntrykk at UiBs innkjøpsavdeling som blant annet har ansvaret for utarbeidelse av konkurransegrunnlag og inngåelse av kontrakter med f.eks. entreprenører, har gode og klare rutiner som bidrar til å sikre at at regelverket blir fulgt opp og innarbeidet i konkurransegrunnlag og kontrakter. Det er utarbeidet faste kontraktskrav som kan bli inntatt i aktuelle kontrakter, etter modell fra Difi.

5.4 Rutiner ved bruk av underentreprenører

Skanska som er totalentreprenør i Alrek-prosjektet, har utarbeidet rutiner for å sikre at «påseplikten» overholdes. Rutinene innebærer blant annet at innlemming av nye entreprenører og underentreprenører, må forhåndsgodkjennes av Skanska. Før byggestart blir det foretatt en prekvalifisering av aktuelle underleverandører. UiB må godkjenne leverandørene på grunnlag av liste fra prosjektleder, og sjekker blant annet at disse er godkjent iht. arbeidstilsynets liste.

For tilfeller der Skanskas underleverandører skal ha underleverandør, skal det avholdes et avklaringsmøte med Skanska før den nye underleverandøren engasjeres. Det er ikke alltid at dette blir gjort. Dette kan medføre en risiko for at det engasjeres underleverandører som ikke overholder gjeldende bestemmelser knyttet til lønns- og arbeidsvilkår.

Anbefaling

Vi vil anbefale at det UiB ber Skanska om å sørge for at rutinene følges når Skanskas underleverandører skal engasjere nye underleverandører. Dette vil redusere risikoen for at det engasjeres underleverandører som ikke overholder gjeldende bestemmelser knyttet til lønns- og arbeidsvilkår.

5.5 Rutiner og retningslinjer

UiB har utarbeidet en matrise for oppfølging av samfunnsansvar med fokus på blant annet arbeidslivskriminalitet innen bygg og anlegg. Videre er det i tilknytning til matrisen opprettet én rutinebeskrivelse for oppfølging av samfunnsansvar. Innenfor rutiner knyttet til arbeidslivskriminalitet er det blitt opprettet fire sjekklister/rutinebeskrivelser:

- Rutinebeskrivelse egenrapportering
- Rutinebeskrivelse innhente dokumentasjon om lønns- og arbeidsvilkår
- Rutinebeskrivelse kontroll på byggeplass
- Rutinebeskrivelse stedlig kontroll av lønns- og arbeidsvilkår

5.6 Oppfølging av rutinene

Etter at det er blitt inngått kontrakt med totalentreprenør, blir det sendt ut egenrapporteringsskjema til alle aktuelle parter for utfylling. Egenrapporteringsskjemaet er basert på mal fra Difi. Etter å ha mottatt utfylt egenrapporteringsskjema, gjennomfører UiB risikovurderinger av hver enkelt entreprenør (leverandør). Risikovurderingene blir foretatt med risikostyringsverktøyet utarbeidet av Difi. Basert på dette verktøyet vil entreprenøren (leverandøren) blir rangert som lav, medium eller høy risiko. Risikovurderingen danner grunnlaget for hvilke kontroller og tilak skal gjennomføres mot de ulike aktørene i kontrakten.

5.7 Tiltak på Alrekprosjektet

a) UiB har faste SHA-møter

UiB har SHA-møter (Sikkerhet, Helse og Arbeidsmiljø) hver fjortende dag med SHA-ansvarlig hos Skanska og representant fra Fylkesnes som er UiBs SHA-ansvarlig. I møtene gjennomgås status på blant annet overholdelse av regelverket knyttet til arbeidslivskriminalitet. Eventuelle avvik som er avdekket i kontroller, vil bli tatt opp her. Det skrives referatet fra disse møtene som lagres på prosjektets dokumentmappe. SHA er også alltid et tema på byggherremøtene som avholdes mellom partene.

b) UiB har samarbeid med Skatteetaten

UiB / Skanska har innledet et samarbeid med Skatteetaten hvor UiB og Skanska sender lister på alle ansatte én gang per måned. Ingen større avvik har blitt avdekket i denne type kontroller så langt.

• Byggeplasskort - kontroller på arbeidsplassen

Alle som er tilknyttet byggeprosjektet må registrere seg med eget (ID-kort) ved inngang til byggeplass. Både organisasjonsnummer, og fødselsnummer og d-nummer (utenlandske) er koblet opp mot kortet. UiB ved SHA-representant fra Fylkesnes gjør også stikkprøvekontroller på byggeplassen for å sjekke at alle på byggeplassen har gyldig ID-kort. Skanska som er totalentreprenør, gjør tilsvarende kontroller. UiB (Fylkesnes) benytter systemet HMS-reg., mens Skanska benytter Infotech i forbindelse med utførelse av disse kontrollene. Avvik rapporteres til entreprenør og følges opp på SHA-møtene. Det er ikke funnet noen vesentlige avvik i disse kontrollene.

• Kontroll av lønns- og arbeidsvilkår

Ved kontroll av lønns- og arbeidsvilkår bygger UiB i stor grad på underleverandørs egenerklæring som blant annet inneholder en oversikt over ansatte og deres lønnsvilkår. UiB ved SHA-representant fra Fylkesnes og Skanska gjør også kontroll av lønns- og arbeidsvilkår for utvalgte entreprenører. Stikkprøvekontroll initieres av UiB og Skanska i fellesskap. Ved en stikkprøvekontroll blir blant annet lønnslipper, timelister, arbeidstid og HMS sjekket opp mot ID-kortet. Det blir anvendt sjekklister ved kontroll. Foreløpig har det vært avholdt en stikkprøvekontroll, som ble gjennomført i august 2019. Det er blitt bestemt at en tilsvarende kontroll skal gjennomføres i november. Det ble utført kontroll av en underleverandør som hadde flere ansatte fra bemanningsbyrå. Her ble lønns og arbeidsvilkår gjennomgått i tråd med anbefalingene til Difi, herunder lønnslipper, arbeidsavtaler og timelister ble kontrollert. Kontrollen som ble gjennomført av UiB (Fylkesnes) og Skanska i fellesskap, avdekket ikke avvik. Eventuelle avvik følges opp med underleverandør og eventuelt jurist og økonomiavdeling.

I rutinene til UiB foreligger det ikke noe fastsatt intervall for hvor ofte kontroll av lønns og arbeidsvilkår skal gjennomføres. Det er gjennomført en kontroll av lønns -og arbeidsvilkår på prosjektet. Basert på våre intervjuer er det vår oppfatning at det er flere underleverandører som er vurdert som høy risiko.

Anbefaling

Myndighetene har i Rundskriv fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet H-2017-8 vist til et veiledende eksempel der det blir tatt stikkprøver hver 6. måned i 5 arbeidsforhold per leverandør. Det anbefales at UiB selv gjennomfører kontroll med lønns -og arbeidsvilkår etter en fastsatt hyppighet, f.eks. hver 6. måned. Det vil også kunne være hensiktsmessig å la denne hyppigheten være koblet til omfanget av prosjektet, hvor mange underleverandører som arbeidet på prosjektet eller antall underleverandører med høy risiko. Dette vil sikre at det faktisk gjennomfører et hensiktsmessig antall stikkprøver og kan dokumentere at risikovurderingene får betydning for omfanget og antall stikkprøver som gjennomføres. Dette vil videre redusere risikoen for at eventuell arbeidslivskriminalitet ikke blir avdekket.

Deler av disse kontrollene kan gjøres av entreprenøren selv eller i samråd med entreprenøren, skulle det være mer hensiktsmessig. Det er da viktig at UiB mottar dokumentasjon på kontrollene og gjennomgår disse.

Vedlegg 1 – Symboler

Evaluering av internkontroll

Grad	Forklaring
	Tilfredsstillende. Internkontrollen møter generelt akseptable standarder.
	Tilfredsstillende – Internkontrollen møter generelt akseptable standarder, men det er identifisert noen forbedringsområder.
	Behov for forbedringer - Internkontrollen møter generelt akseptable standarder, men bør forbedres.
	Behov for forbedringer– Internkontrollen møter under tvil akseptable standarder og det er identifisert flere forbedringsområder.
	Ikke tilfredsstillende – Internkontrollen møter generelt ikke minimum akseptable standarder. Kritiske kontroller er ikke på plass og tap kan oppstå uten å bli oppdaget.

Risikovurdering

Risiko	Forklaring
Høy	Risikoen er klassifisert som lav, medium eller høy, og reflekterer områdets risiko for at UiB ikke skal nå sine mål
Medium	
Lav	

Utvikling

Utvikling	Forklaring
↗	Positiv trend siden forrige gjennomgang
→	Uendret trend siden forrige gjennomgang
↘	Negativ trend siden forrige gjennomgang

Prioritet

Prioritet	Forklaring
❶ Høy prioritet	Anbefalinger som bør gjennomføres umiddelbart. Anbefalingen har kritisk betydning for risikoen i revidert enhet.
❷ Medium prioritet	Anbefalinger som bør gjennomføres så snart som mulig. Anbefalingen har moderat betydning for risikoen i revidert enhet.
❸ Lav prioritet	Anbefalinger som bør gjennomføres, men det er ikke tidskritisk. Anbefalingen har i mindre grad betydning for risikoen i revidert enhet.